

ברוך נאדל: חליל-הקסונים

בתחילה לא היה הדבר אלא שמועה מוזרה, שמועה מגוחכת. איש לא התיחס אליה ברצינות, כמובן. הרחוב מלא אז שמועות מוזרות, מפחידות ומגוחכות כאחד. הילכו, למשל, שמועות על מלחמות-ירושה אכזריות בצמרת המימשל. איש אינו עוסק שם בדבר אחר, לחשו מפה לאוזן. אבל, עובדה היא שהחיים נמשכו והרפבות הילכו ובאו, אף כי איש, כמעט, לא נסע בהן. אלא שתמיד מיעטו אצלנו לנסוע ברכבת. המשרדים ובתי-החרושת נפתחו מדי-בוקר, אנשים השתכרו יותר משהשתכרו אי-פעם, וגם היה על מה להוציא את הכסף. גם בשטחים החדשים השתרר שקט. מדיניות המימשל, לגבור על-הטרור על-ידי תפיסת כל השטחים ששימשו לו בסיס, נתגלתה כנבונה ויעילה. הרזרבואר האנושי הגדול, אשר שימש תמיד נגדנו, שירת עכשיו אותנו. תחילה נפוצו, אמנם, שמועות נוראות על מה שעלה בגורלם של אלה שהש-תייכו לארגוני המחבלים. אבל השמועות הוכחשו, ואנו בין כך ובין כך לא נתנו בהן אמון.

רבבות הפועלים, שחצו מדי-בוקר את גשרי הנהרות במזרח ובצפון, היו עדות נאמנה להצלחת שיטותינו המתונות בשטחים החדשים. גם הטרור בעולם דעך במהירות, באין לו בסיסים ומקורות לכוח-אדם. הצלחותיו המדהימות של המימשל היו תשובה ניצחת ללחישות שעברו מפה לאוזן. מעולם לא ניתנו לנו טעמים נכוחים יותר להישאר נינוחים ובוטחים.

אבל, השמועה החדשה, כל כמה שהיתה מגוחכת, עמדה בעינה. אנשים העבירוה בחשאי, בחרדת-מה. אחר-כך דיברו בה בפגישות-רעים מצומצמות, ובסופו של דבר הפכה נושא שיחה מקובל בכל מקום. דיברו בה בתאנה, בלעג, הפכו בה מצד אל צד ודשו בה עד לזרא. אולם, לאחר כל זאת, כאשר הגיעה שעתה לדעוך ולהימוג, לא ירדה מעל סדר-יומנו. בעקשנות, בהתמדה, חזרה שוב ושוב אל חיינו עד שהיתה לחלק מאתנו, כצל, כהד, כבת-קול בעלמה, ככתובת על הקיר.

מומחים הסבירו שהדבר אינו אפשרי. נתפרסמו אפילו מספר מאמרים בעתונות שהפריכו את השמועה בעקיפים, על-ידי סתירתה בדרך מדעית. איש לא הזכיר, אמנם, את הדבר עצמו, אך הכל הבינו למה כיונו הכותבים.

גם לי נראתה הפרשה כולה מגוחכת, והסיפורים על-אודותיה לא הטרידוני. היו אמנם שמועות על גל גובר של אי-רצון בין הצעירים, אלא שגל כזה עבר את הארץ לאחר כל אחת ממלחמותינו, עם בוא ימי השקט. סיפרו גם על הרבה צעירים שעזבו את הארץ, אך גם בזה לא היה חידוש. כולנו זכרנו את הצנחן, שצילמו הפך סמל של המלחמה הקודמת. גם הוא עזב את הארץ ברגע של חולשה. אבל הסמל שהשאיר אחריו היה כבר לנכס לאומי, גדול וחשוב מן הדמות שיצרה אותו.

מאז ומתמיד היו הצעירים רגישים יותר לדקויות מוסריות, וגם הפעם רטנו, הקהילו מקהלות ודנו בהן בנושאים שהשתיקה יפה להם. ככולם ציפיתי גם אני שיחלוף הלך-הרוח הנרגן. החיים עושים את שלהם, וחיינו היו, כאמור, טובים מאשר אי-פעם. אלא שהצעירים לא נרגעו. הפעם היה הדבר שונה כלשהו. השמועה המגוחכת הצמיחה כנפיים למחשבותיהם המוזרות של הצעירים, שימשה דבק מלפד למקהלו-תיים. וגרוע מכל—השמועה העקשנית נתנה כיוון ברור לרחשי נפש, שבלעדיה לא היה בהם כל רע.

אני עצמי הייתי שרוי אותו קיץ במעין רפיון מתוק, מעין אפאתיה שלאחר המיתח, המלחמה והנצחון. לאחרונה חדלתי גם מפתיבתי ואף הקריאה בספרים קשתה עלי. בני, לעומת זאת, גילה עתה ענין גובר בספרים מוזרים, שמעולם לא חשדתי כי ימצא בהם חפץ. מבלה היה שעות על שעות בקריאת ספרי היסטוריה עבי כרס, כתבי מוסר, ואפילו ספרים על תורת הנסתר שלגו. אמת היא שאותו עולם רחב-דיים של חכמת הנסתר היהודית היה זר לי כמעט כליל. דורנו נאלץ להיות מעשי יותר, ולא יכולנו להרשות לעצמנו את רפיון-הידיים וחוסר-הוודאות, שהם תוצאה בלתי-נמנעת מצלילה לתהומות אלה.

תחילה לא ראיתי כל רע בשקדנותו החדשה של בני. אדרבה. אלא שמקץ זמן קצר החל להשמיע רעיונות מפליאים ומפחידים, אותם שאב, כנראה, מספרים אלה. הוא דיבר על נצח העם מחוץ לארצו, על יתרון הרוח שאינה כפופה למיגבלות החומר, ועל שלמות המחשבה המנותקת מעולם העשייה.

היו אלה דברים מתמיהים בפיו של ביוכימאי מצליח. בני עסק במבנה החומר נושא התורשה, בשרשרות די. אן. איי, יצורים חסרי-גוף שלא היו אלא שרשרת זעירה של צופן תורשתי. שרשרת זו היתה חודרת לתוך יצורים אחרים, גדולים ממנה אלף מונים. הצופן התורשתי היה הופך את חומר התא של היצור הגדול לחלבונים המותאמים לצופן הזר. וכך, בכוחו של קוד מסתורי, התפורר הגוף הגדול למאות-מאות בעלי-חיים חדשים, שונים ממנו כליל.

אהבתי לשמוע אותו מספר על עבודתו. היה בו כל מה שחסר בי. הוא רכש השכלה מסודרת, היה מסוגל למחשבה מופשטת, והכיר עולמות גרחבים שאני אף את שמעם לא שמעתי. אך באחרונה התגנב אל לבי חשש שמשוה מפליא ומפחיד מתרחש בראשו. הוא היה תקוותי הגדולה. בתי הבכירה נישאה לפני שנים רבות לסטודנט לרפואה, צעיר מבריק ומבטיח. עכשיו, לאחר כתרסר שנים, היה מנהל מחלקת-הלב בבית-חולים גדול בפילאדלפיה. מובן, הם ראו עצמם ישראלים, אף רכשו לא מכבר דירה נאה בשכונה אופנתית. אלא שדירתם המהודרת והמצוידת בכל טוב עמדה ריקה. חתני היה זקוק לאי-אלו שנים נוספות, כדי שיתפרסם כל-כך עד שבבואו הנה לא יוכלו להתעלם ממנו. אם לא כך, אמר, תעבור עליו מחצית חייו במלחמה להשיג באן מה ששם היה בידיו מכבר.

בתי הצעירה נמצאה זה שנים-מספר עם בעלה בשליחויות עלייה שונות. הרזרבואר המסורתי הצטמק מאד, והיה צורך לחפש קיבוצי יהודים חדשים ולעודדם לעלייה.

ובינתיים החמירו הדברים והלכו. לראשונה בתולדותינו התלכדו קבוצות של צעירים תחת דגלים וסיסמות מפחידים. העתונים החלו לכתוב על הפרשה באורח גלוי יותר ויותר וטענו כי יד זרה בוחשת בהיסטריה ההמונית. ראש-הממשלה יצא בנאום מיוחד אל הנוער, הזכיר את האתגרים הרבים העומדים עדיין לפנינו וגינה את הפולחן החדש. אבל הופעתו לא עשתה את הרושם הדרוש. הכל ידעו כי הוא לא היה אלא מועמד של פשרה, שנבחר על-ידי היורשים האמיתיים, כדי למנוע את העימות הסופי ביניהם.

הצעירים רצו לשמוע דברים של ממש, מפי האנשים שבידיהם הכוח. מפה לאוזן החלו להתלחש על אפשרות של משבר בטחוני חמור. משבר כזה יטאטא כהרף-עין את כל ההיסוסים והספקות. אלא שקשה היה להגיע למשבר. הגבולות הרחוקים כל-כך, הרגיעה בשטחים החדשים, וכוחו הלא-מעורער של הצבא—כל אלה השרו תחושת בטחון אין-קץ שלא קל היה לערערה. מישהו אולי אף חשש לאפשרות שמא העמיקו הרעיונות החדשים לכרסם מפדי שיותן להעמידם במיבחן של אש. ואולי באמת היו האנשים למעלה שקועים כל-כולם במלחמת-הירושה.

לא ידעתי. אך הצעירים שבו והאזינו מדי-לילה לקולה הלא-נשמע של רונית ולצלילי-הקסם של חלילה. הם הקשיבו בעיניים גדולות ותוהות, ושמעו צלילים שאיש מאתנו לא יכול לשמעם. פעם ושתים האזנתי עם בני לתחנה המוזרה, אך פרט לקולות לא-מובנים, חדים מדי, או עמומים מדי, לא שמעתי דבר.

"רק אנשים צעירים מסוגלים לשמוע את קולה", אמר לי בני, "האוזן שלנו בנויה אחרת. כמו שיש צלילים שאינם נשמעים לנו אבל כלב-ציד קולט אותם על-נקלה, כך יש טונים שאתם לא תוכלו לשמעם ואנו מבינים כל גון ובת-גון שלהם. הנה היא באה", לחש בני וזקף אצבע להסותני.

שוב שמעתי רק הדי קולות חסרי-משמעות, בעוד בני יושב כפוף ועיניו היוקדות מרותקות אל המכשיר המצפצף וגונת.

בסופו של דבר פרצה הפרשה בגלוי אל כלי-התקשורת. היה זה לאחר שהחלו להופיע עלונים ובהם דבריה של רונית, הקריינית הקסומה של "תחנת-החליל", כפי שקראו לה מאזיניה. בסיומו של כל שידור, כך סיפר לי בני, וכן סיפרו בכל קרן-רחוב, נשמעו צלילי חליל נפלאים, רכים ורחוקים, כמו הגיעו מעולם אחר. לא היו אלה מנגינות ידועות, ורבים טענו כי אף סולם-הצלילים היה שונה מזה שלנו.

בעזרת מכשירי-איכון חדישים נתברר זה-כבר כי "התחנה המצפצפת", כפי שכינה בני-דורי, לא נמצאה על אניה בלב הים. המכשירים איתרו אותה, למרבה-התמהון, בעת-ובעונה-אחת במרכזי-ישוב שונים. היתה זו תחנה לא-חוקית, ופרס הוכרו על גילויה. אבל חרף השימוש במכשירים, המסוגלים לאתר אף את החדר שתחנת-שידור מצויה בו, לא נתגלה דבר.

התחנה הוסיפה להשמיע את קולותיה החנוקים, והצעירים שמעו בה דברים על הדם שפופר בדמים, על החזון ששכח את עצמו, ועל הצביעות המתעטפת במחלצות המלה. רונית סיפרה על התקוות שקמלו ולא תפרחנה עוד, על המחנק הגובר ועולה ועל

השותפות לחטא הקדמון. כל שגבזנו בלבנו זה שלושה דורות, כל שעשינו וכל שנמנענו מעשות, כל אלה בקעו עתה, דבר-יום-ביומו, מכל מקלט-ראדיו מיטלטל. והתוצאות היו מפליאות ומחרידות כאחת. אנשים צעירים באלפיהם חדלו מלקחת חלק. הם לא הלכו אל בתי-האולפן, הסדנות והמעבדות, ובערבים לא הציפו את הרחובות ובתי-השעשועים. דוממים, נעלמים, התכנסו בחדרים ובאולמות, התלכדו לקבוצות שנשאו סיסמות מפחידות, ואט-אט נמוגו-והלכו. הם נפוצו בכל מדינות העולם, ניהלו מחלקות בבתי-חולים ידועי-שם, שימשו במעבדות ואוניברסיטאות, ואף עבדו כמלצרים ופועלים. העולם הגדול אספם אל חיקו, ושם נעלמו מעינינו. רבים רבים אחרים, שעדיין לא יצאו למסע הארוך, הגיבו אף הם בדרכים מדהימות. תחילה הועלמו הדברים, אך לאחר זמן-מה שוב אי-אפשר היה להסתיר את המת-רחש. הצעירים חדלו מלהביא ילדים לעולם. בתי-החולים ליולדות עמדו ריקים, ותעשיות שלמות, המיצרות למען הדור הבא, שבתו. השפע הנפלא, שהציף אותנו מאז המלחמה, נתחלף בתחושת משבר מתקרב. בתי-שעשועים עמדו ריקים מאין מבקר. תעשיית מוצרי התינוקות, והחנויות לממכר מוצריה, נסגרו מאין דורש להן. גלגל-התנופה הגדול, המסובב את המכונה כולה, עצר אט-אט את מהלכו. שכונות חדשות התרוקנו-והלכו, עם צאת יושביהן אל מעבר-לים, ושכונות אחרות שעתה-זה הוקמו, עמדו בשממונן. בבתי-האולפן פיהקו האולמות המפוארים. המימשל הגיב באיחור, אך משהגיב היו מעשיו חרוצים. שורת חוקים והוראות הערימו מכשולים שאין לעקפם על כל צעיר המבקש לצאת מכאן, ומסים כבדים הקשו את חייהם של חשוכי-ילדים מנשוא. אך אגרופו הנוקשה של המימשל כמו הפה בחלל ריק. "רונית אומרת", אמר לי בערב, "שאפשר להביא את הסייח אל האבוס המלא, אך אי-אפשר לאלצו לאכול. רונית אומרת", אמר, ועיניו יוקדות, "לא מדובשך ולא מעוקצך".

ולמחרת חדל מלכת אל מעבדת המכון בה עבד. הצעירים לא עזבו עוד את הארץ בהמוניהם. הם רק יצאו לטיולי-קיץ בארצות הים, ולא חזרו משם.

בערב האחרון, לפני צאתו של בני לטיול הצעירים, אמר לי: "אבא, נסה להאזין לקולה של רונית בלא מחיצות. רצה לשמוע!"

הוא הפעיל את מקלטי-הראדיו, שהיה מכוון תמיד אל אותה תחנה, והקולות העמו-מים בקעו ועלו. בני התכופף אל המכשיר, עיניו לזהטות ואוזניו קשובות.

"הקשב, אבא", אמר, כמעט בתוכחה, "הקשב!"

האזנתי, מרוכז כולי, והקולות המהמים נצטללו לרעם אדיר, רחוק וממושך, כקול מפולת בתים רבים. אחר נשמע רעש גלי הים, מכסים על המפולת.

"הקשב, אבא!", קרא בני ועיניו קודחות, "הקשב!"

אבל אני לא שמעתי דבר, רק קול המון בתים נופלים, ודכי הים המכסה עליהם.